

SEMINARIUM LICENCJACKIE

LINGWISTYKA STOSOWANA

Wielojęzyczność jako cel edukacyjny

dr hab. Małgorzata Bielicka

Celem seminarium jest zapoznanie jego uczestników z tematyką wielojęzyczności, a szczególnie wielojęzyczności kształconej w warunkach instytucjonalnych. Szczególną uwagę poświęcimy modelom dwu- i wielojęzycznego nauczania na świecie i w Polsce, celom takiego kształcenia, jak i metodom doprowadzającym do wielojęzycznej kompetencji uczniów ze szczególnym uwzględnieniem metody immersji. Naszą uwagę zwrócimy przede wszystkim na kształcenie małych dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym. Poznamy więc najbardziej skuteczne zasady dydaktyczne doprowadzające małych uczniów do ich wysokich umiejętności w zakresie nauczanego języka obcego, jak i poziom kompetencji językowej dzieci kształconych w ten sposób. Obejrzymy filmy pokazujące, w jaki sposób naucza się dzieci w przedszkolach i szkołach podstawowych metodą immersji, odwiedzimy jedną z takich placówek oraz porozmawiamy z nauczycielami pracującymi tą metodą.

Studenci, którzy zainteresowani są nauczaniem metodą tradycyjną będą mogli pisać pracę w zakresie wybranego przez siebie tematu odnoszącego się do nauczania języków obcych na poziomie przed- i wczesnoszkolnym.

Tematyka seminarium:

- Modele wielojęzycznego kształcenia uczniów w świecie i w Polsce
  - Uwarunkowania wielojęzycznego kształcenia małych dzieci:
    - rozwój umiejętności językowych dziecka,
    - nauczanie języków małych dzieci w Polsce,
    - cele wielojęzycznego kształcenia dzieci
    - metoda immersji, zasady dydaktyczne,
    - sposoby badania umiejętności językowych małych dzieci
    - poziom umiejętności językowych dzieci kształconych metodą immersji
  - Kompetencje nauczyciela w nauczaniu immersyjnym.
-
- Bielicka M.2017, „Efektywność nauczania języka niemieckiego na poziomie przedszkolnym i wczesnoszkolnym w dwujęzycznych placówkach edukacyjnych w Polsce. Poznań: UAM.
  - Bielicka, M.2009, „Psychologische und linguistische Grundlagen des Lernens im Fremdsprachenunterricht auf der Primarstufe“ w: *Hallo Deutschlehrer! Zeitschrift des polnischen Deutschlehrerverbands*, wyd. Polskie Stowarzyszenie Nauczycieli Języka Niemieckiego nr 29, S.23-25.
  - Bielicka, Małgorzata. 2013. Metoda immersji na poziomie przedszkolnym i wczesnoszkolnym jako edukacyjne wyzwanie przyszłości. [w]: Puppel, Stanisław; Tomaszekiewicz, Teresa *Scripta Manent – res nova*. Uniwersytet im. A. Mickiewicza, Wydawnictwo Naukowe UAM. Poznań. 37 – 46.
  - Bielicka, Małgorzata. 2014. Deutsch und Englisch nebeneinander lernen – ein Projekt im „Schulhort“ in Poznań in Polen. [w]: *Frühes Deutsch* Heft 31. 32-34.
  - Bielicka Małgorzata. 2014. Methoden zur Überprüfung des Sprachentwicklungsstandes polnisch-deutsch bilingual betreuter Kindergarten- und Grundschulkinder. In: Olpińska-Szkielko, Magdalena und Bertelle, Loretta (Hrsg.) *Zweisprachigkeit und bilingualer Unterricht*. Frankfurt am Main: Peter Lang.13-28.
  - Bielicka, M. 2015 *Deutsch als Fremdsprache im Elementar- und Primarbereich in Polen* w Böttger H., Schlüter N. (red.) *FFF-Fortschritte im frühen Fremdsprachenlernen*. Braunschweig: Westermann.
  - Bielicka, M. 2017. Zur Instandsetzung der natürlichen Spracherwerbsprozesse und Sprachlernprozesse bei Kindern aus bilingualen Kitas und Grundschulklassen , *Zielsprache Deutsch* 1, 71-84.
  - Bleyhl, W. (2000): *Fremdsprachen in der Grundschule*, Hannover: Schroedel Verlag

- Burmeister, Petra (2009): Frühbeginnende Immersion. In: Jung, Udo O.H.(Hrsg.), *Praktische Handreichung für Fremdsprachenlehrer. Beyreuther Beiträge zur Glottodidaktik. Band 2.*
- Doyé, Peter (2009): *Didaktik der bilingualen Vorschulerziehung. Dargestellt am Beispiel der vorschulischen Einrichtungen in Berlin und Wolfsburg.* Tübingen.
- Kersten, Kristin (2009) *Bilinguales Lernen. Chancen und Herausforderung* <http://www.kristin.kersten.de>
- Leist-Villis, Anja (2010): *Elterngeber Zweisprachigkeit.* Tübingen.
- Marsh, David / Zajac, Marek / Gozdawa-Gołębiowska, Hanna (2008): *Profile Report Bilingual Education (English) In Poland.* Warszawa.
- Olpińska M., 2004, *Wychowanie dwujęzyczne,* Warszawa.
- Olpińska M., 2005a, *Dwujęzyczność w przedszkolu i w I etapie edukacyjnym,* w: *Dwujęzyczność w przedszkolu i w pierwszym etapie edukacyjnym. Szansa na lepszą przyszłość naszych dzieci,* red. P. Baron, Opole, s. 44-52.
- Olpińska M., 2005b, *Chancen der bilingualen Erziehung,* w: *Dwujęzyczność w przedszkolu i w pierwszym etapie edukacyjnym. Szansa na lepszą przyszłość naszych dzieci,* red. P. Baron, Opole, s. 53-61.
- Olpińska M., 2006a, *Program języka niemieckiego w systemie dwujęzycznym w przedszkolu dla mniejszości narodowych lub grup etnicznych,* Warszawa.
- Olpińska M., 2006b, *Untersuchungsbericht. Leistungen der Kinder in einer bilingualen Kindergartengruppe nach dem ersten Projektjahr,* „*Studia Niemcoznawcze*” tom XXXII, s. 839-848.
- Olpińska M., 2009, *Nauczanie dwujęzyczne w świetle badań i koncepcji glottodydaktycznych,* Warszawa.
- Olpińska M., 2009, *Implikacje glottodydaktyczne antropocentrycznej teorii języków,* „*Lingwistyka Stosowana*” nr 1, s. 187-201.
- Olpińska M., 2010, *Dlaczego nauczanie dwujęzyczne jest tak skuteczne we wspieraniu rozwoju kompetencji języka obcego uczących się? Koncepcja CLIL w świetle badań glottodydaktycznych,* w: *CLIL w polskich szkołach, Od teorii do praktyki,* red. A. Otwinowska-Kasztelaniec, M. Woynarowska-Soldan, Warszawa, s. 26-38.
- Olpińska-Szkielko M., 2013, *Wychowanie dwujęzyczne w przedszkolu,* Warszawa, [online], <https://portal.uw.edu.pl/documents/7732735/0/SN+9+Magdalena+Olpi%C5%84ska+Szkie%C5%82ko+Wychowanie+dwuj%C4%99zyczne+w+przedszkolu.pdf>, [dostęp 21.07.2015].
- Olpińska-Szkielko, M., 2014a, *Glottodydaktyczne implikacje lingwistycznych badań nad dwujęzycznością i koncepcją wychowania dwujęzycznego,* „*Lingwistyka Stosowana*” nr 9, s. 103-115.
- Olpińska-Szkielko M. (red.), 2014b, *Zweisprachigkeit und bilingualer Unterricht,* Frankfurt am Main.
- Olpińska-Szkielko M., 2016, *Der frühe Sprachunterricht muss umkehren – ein Plädoyer für eine „neue“ Didaktik,* „*Glottodidactica*” nr XVIII, s. 136-145.
- Sopata, Aldona (2009) *Erwerbstheoretische und glottodidaktische Aspekte des frühen Zweitspracherwerbs. Sprachentwicklung der Kinder im natürlichen und schulischen Kontext.* Poznań.
- Szagun, G. (2006): *Sprachentwicklung beim Kind,* Weinheim und Basel: Beltz Verlag
- Wode, Henning (1995): *Lernen in der Fremdsprache: Grundzüge von Immersion und bilinguaem Unterricht.* Ismaning.
- Wode, Henning (2009): *Frühes Fremdsprachenlernen in bilingualen Kindergärten und Grundschulen.* Braunschweig.
- Wolff, D.(1999): *Instruktivismusvs.Konstruktivismus-Zwanzig Thesen zur Lernbarkeit und Lehrbarkeit von Sprachen,* in: ourworld.compuserve.com/homepages/michaelwendt, 20.10.05
- Zydatiś, Wolfgang (2000): *Bilingualer Unterricht in der Grundschule. Entwurf eines Spracherwerbskonzepts für zweisprachige Immersionsprogramme.* Ismaning

Glottodydaktyka

dr Luiza Ciepielewska-Kaczmarek

W trakcie zajęć przedstawione zostaną wybrane zagadnienia, których znajomość poszerzy wiedzę studenta w zakresie wybranej dziedziny na poziomie pracy licencjackiej, dostarczy wskazówek dotyczących wyboru adekwatnej metodologii badawczej oraz dostarczy informacji pozwalających dokonać samodzielnego wyboru tematu pracy licencjackiej. Z zakresu warsztatu pracy omówione zostaną m. in. następujące zagadnienia:

- Precyzowanie obszaru zainteresowań dyplomantów.
- Sposoby zbierania materiałów źródłowych.
- Tworzenie bibliografii i zasady powołań literaturowych.
- Układ pracy dyplomowej.
- Wymogi edytorskie.
- Dyskusja nad metodyką postępowania w przygotowaniu pracy.

Tematyka seminarium dotyczy nauczania języka niemieckiego jako obcego na I oraz II etapie edukacyjnym. Tematyka prac dotyczyć będzie takich zakresów jak:

- rozwijanie sprawności rozumienia, mówienia, pisania, czytania na I lub II etapie kształcenia językowego;
- rola gramatyki w nauczaniu języka obcego;
- analiza i dobór treści kształcenia językowego (analiza programów nauczania, podręczników);
- elementy kulturowe w podręcznikach do nauki języka niemieckiego.

Językoznawstwo: frazeologia

dr Justyna Duch-Adamczyk

Tematyka:

W ramach seminarium preferowana jest przede wszystkim tematyka obejmująca frazeologię ogólną i specjalistyczną w języku niemieckim lub w ujęciu kontrastywnym niemiecko-polskim, głównie na przykładzie tekstów prasowych (np. frazeologia w prasie ogólnej, kobiecej, motoryzacyjnej, a także w reklamie, horoskopach). Drugą propozycją jest badanie ekwiwalencji wybranych frazeologizmów w języku niemieckim i polskim na przykładzie słowników lub literatury współczesnej.

Cel:

Celem seminarium jest zapoznanie studenta z warsztatem pisania pracy licencjackiej. W czasie seminarium studenci zapoznają się z podstawowymi zagadnieniami dotyczącymi frazeologizmów. Ponadto studenci poznają takie kwestie jak poprawne określenie tematu, odpowiedni dobór literatury fachowej oraz język prac naukowych. W czasie seminarium studenci ćwiczą umiejętności korzystania z literatury fachowej oraz rozumienia i redagowania tekstów naukowych. Bardzo istotne jest dobranie odpowiedniej metodologii oraz korpusu badawczego.

Warunki zaliczenia seminarium:

Zaliczenie i ocena seminarium określone są na podstawie udziału w zajęciach oraz systematycznej pracy zgodnie z poniższym harmonogramem:

- koniec grudnia 2018: wybór materiału empirycznego oraz metodologii
- koniec pierwszego semestru: przygotowanie bibliografii oraz napisanie pierwszego rozdziału
- marzec-maj 2019: napisanie całej części teoretycznej, analizy oraz wniosków
- czerwiec 2019: złożenie gotowej pracy

Ocena pracy licencjackiej:

Praca licencjacka oceniana jest na podstawie poprawności merytorycznej, poprawnej struktury i podziału, kompletności tez, jak również sposobu doboru i wykorzystania źródeł. Oceniana jest także formalna strona pracy obejmująca poprawność językową.

Frazeologizmy w mediach

dr Elżbieta Dziurewicz

Cele nadrzędne:

- przygotowanie pracy licencjackiej dotyczącej występowania frazeologizmów w mediach; tematyka pracy może dotyczyć m.in. następujących aspektów:
- występowanie stałych połączeń wyrazowych (np. idiomów, kolokacji, przysłów, porównań) w tekstach prasowych
- analiza porównawcza frazeologizmów występujących w filmach (w oryginale i tłumaczeniu)
- tłumaczenie modyfikacji i innowacji frazeologicznych
- wykorzystanie mediów w glottodydaktyce

Cele cząstkowe:

- zapoznanie z wymogami dotyczącymi prawidłowego przygotowania pracy dyplomowej
- wprowadzenie podstawowej terminologii z zakresu frazeologii
- omówienie strategii tłumaczenia stałych połączeń wyrazowych
- badanie przykładowych związków frazeologicznych w mediach (ze szczególnym uwzględnieniem mediów audiowizualnych i elektronicznych)

Skrócony harmonogram prac:

- semestr zimowy: przygotowanie spisu treści, bibliografii, pierwszego rozdziału pracy
- maj 2019: przygotowanie części teoretycznej, empirycznej oraz wniosków
- czerwiec 2019: złożenie gotowej pracy oraz przygotowanie do egzaminu licencjackiego i obrony

Wielokulturowość i wielojęzyczność

dr Barbara Alicja Jańczak

Seminarium poświęcone jest zagadnieniom wielokulturowości i wielojęzyczności z perspektywy językoznawczej oraz socjologicznej. Tematyka przygotowywanych prac może dotyczyć wybranych obszarów:

- Wielojęzyczność i wielokulturowość w UE
- Polityka językowa mniejszości narodowych i etnicznych
- Rodziny dwujęzyczne i dwukulturowe
- Bilingwalna akwizycja języka
- Glottodydaktyka oraz edukacja wielojęzyczna
- Język a tożsamość
- Komunikacja interkulturowa
- Socjolingwistyka empiryczna

Treści merytoryczne przedmiotu:

- Teorie z zakresu wielojęzyczności i wielokulturowości
- Metody językoznawczych badań empirycznych (jakościowe oraz ilościowe)
- Omówienie wymogów dotyczących pisania prac licencjackich

Kryteria oceny:

- Udział w zajęciach
- Systematyczna praca zgodnie z harmonogramem przedstawionym na początku seminarium (zdefiniowanie tematu, wybór literatury, opis metody badawczej, napisanie wstępu, systematyczne opracowywanie kolejnych rozdziałów)
- Terminowe złożenie poprawnej merytorycznie, językowo oraz pod względem formalnym pracy.

Językowe znaki ikoniczne

dr Anna Pieczyńska-Sulik

Przedmiotem seminarium są językowe znaki ikoniczne w ujęciu semiotycznym, językoznawczym, przekładoznawczym. Ikoniczność czyli - w największym skrócie - relacja podobieństwa znaku do jego przedmiotu odniesienia może współokreślać - mimo jego niezaprzeczalnej symboliczności - również znak językowy. Kto chciałby w poszukiwaniu takich językowych ikon uruchomić wszelkie zmysły: wzrok, słuch, ale i smak, węch i dotyk udając się tym samym w podróż semiotyczną do świata literatury, reklamy i innych możliwych typów tekstów, komu niestraszna lektura literatury fachowej, tego zapraszam na seminarium, które poprowadzę.

Język, komunikacja i dyskurs w Internecie

dr Paweł Rybszleger

Zakresy tematyczne:

- analiza komunikacji (dyskursu) w sieciach społecznościowych (Facebook, Twitter, Flickr, Instagram, WhatsApp? itp.)
- przepływ informacji w Web 2.0 (mechanizmy tworzenia repozytoriów wiedzy, np. Wikipedia czy tematyczne encyklopedie w Sieci, tzw. Wikis)
- analiza wybranych typów (multimodalnych i dialogowych) tekstów w Internecie (wraz z towarzyszącymi im elementami graficznymi), np. hyperlinki, blog, czat, konwersacja w sieciach społecznościowych, e-mail itp.
- dziennikarstwo społecznościowe (np. blogi jako alternatywa do dziennikarstwa tzw. mainstream, watchblogs, wzrastające znaczenie mniejszych aktorów medialnych w dyskursie w mediach [elektronicznych])
- wybrane aspekty socjo- i pragmatyngwistyczne oraz psychologiczne komunikacji w Internecie: anonimowość w mediach elektronicznych, tożsamość grup społecznych w Sieci, mowa nienawiści (tzw. *hate speech*) itp.
- wybrane aspekty dydaktyki Sieci (np. analiza stron dla uczących się języka niemieckiego lub nauczycieli, polityka językowa vs. możliwości Internetu itp.)

Psycholingwistyczne aspekty akwizycji języka obcego

dr Magdalena Aleksandrak

Tematyka seminarium koncentruje się wokół wybranych zagadnień z zakresu akwizycji języka interpretowanych z punktu widzenia psycholingwistyki. Poza wprowadzeniem ogólnej perspektywy psycholingwistycznej, kluczowych pojęć i terminologii w ramach seminarium omawiane będą wybrane zagadnienia szczegółowe wytyczające kierunki (lub podstawy) indywidualnych projektów uczestników seminarium.

Proponowana tematyka:

- wybrane aspekty akwizycji języka pierwszego i drugiego,
- różnice indywidualne w procesie uczenia się,
- czynniki kognitywne i afektywne w uczeniu się języka obcego,
- inteligencja, kreatywność i zdolności językowe,
- bilingwalizm,
- funkcje interakcji,
- świadomość i uwaga w procesie uczenia się języka.

Założeniem seminarium jest opracowanie przez każdego studenta mini projektu badawczego wpisującego się w powyższą tematykę. W trakcie zajęć omawiane będą kwestie związane z ustaleniem pytania badawczego, wyborem odpowiedniej metodologii i narzędzi badawczych, a także właściwą analizą i interpretacją danych.

Translatoryka

dr Katarzyna Kosińska

Obszar, tematyka, zagadnienia: translatoryka, np. kompetencje tłumacza, problemy tłumaczeniowe, strategie translatorskie, ekwiwalencja.

Cele i zadania przedmiotu:

Celem seminarium dyplomowego jest przedstawienie głównych zagadnień metodologicznych i przedmiotowych, a także umożliwienie studentom rozwinięcia umiejętności i kompetencji potrzebnych do zaprojektowania projektu badawczego, przeprowadzenia badań naukowych i napisania pracy licencjackiej w języku angielskim. Zadaniem przedmiotu jest umożliwienie wspólnej pracy z prowadzącym i między studentami podczas seminarium, a także wsparcie i koordynacja pracy samodzielnej studentów przez prowadzącego.

Materiały do części empirycznej:

Przykładowe teksty, które można wykorzystać do analizy porównawczej to teksty reklamowe, informacyjne, literackie; komentarze (np. sportowe), recenzje (np. książek, filmów), sprawozdania, itp. (całe teksty lub fragmenty). Bazę empiryczną mogą stanowić oryginalne teksty w języku angielskim lub polskim i ich tłumaczenia, tłumaczenia własne porównywane do oryginału (zarówno przy wyborze analizy tekstu, jak i prac dotyczących kompetencji tłumacza, trudności, strategii, metod, itp.). W części empirycznej można także wykorzystać metody badań społecznych, np. ankietę, wywiad, obserwacje, itp.

Pożądane zainteresowania studentów:

Badający kwestie kompetencji tłumacza powinni wykazywać zainteresowanie tłumaczeniami, globalizacją, trendami społeczno-ekonomicznymi w społeczeństwie, znaczeniem języka angielskiego we współczesnym świecie, rolą tłumacza w procesie komunikacyjnym, różnymi typologiami umiejętności i kompetencji, itp.

Badający kwestie translatorskie oparte na analizach porównawczych tekstu powinni być zainteresowani specyfiką nauki o przekładzie jako obszaru interdyscyplinarnego, złożonością etapów procesu przekładu, a także wykazać gotowość szukania odpowiednich strategii rozwiązywania problemów komunikacyjnych i tłumaczeniowych.

Wymagania:

Uczestnicy powinni posługiwać się językiem angielskim na odpowiednio wysokim poziomie (z reguły mieć ocenę min. 4.0 (dobry) z PNJA na 2 roku studiów w ILS oraz wykazać gotowość do samodzielnej pracy zgodnie ze wskazówkami prowadzącego.

Podstawą do uzyskania zaliczenia w I semestrze są wykonane prezentacje i zebrane i napisane materiały służące do przygotowania pracy licencjackiej oraz udział w seminarium. Podstawą do uzyskania zaliczenia w II semestrze jest zakończony projekt badawczy i napisana praca dyplomowa.

Glottodydaktyka - Językoznawstwo - Realioznawstwo

dr Augustyn Surdyk

Zakres tematyki seminarium:

- metodyka nauczania języka obcego (w szczególności j. angielskiego),
- autonomizacja procesu glottodydaktycznego,
- ludologia (ang. *ludology/games research/game studies*), gamifikacja/grywalizacja (ang. *gamification*) w edukacji, strategia ludyczna i techniki ludyczne (ang. *ludic strategy, ludic techniques*) w glottodydaktyce,
- realioznawstwo i kulturoznawstwo krajów angielskiego obszaru językowego,
- wybrane zagadnienia z zakresu językoznawstwa (kontrastywnego, komparatywnego polsko-angielskiego, gramatyki opisowej – fonetyki i fonologii),
- wybrane zagadnienia z zakresu translatoryki (tłumaczenie ustne/pisemne: ang.-pol./pol.-ang.).

Badania językoznawcze mowy nienawiści

dr Anna Szczepaniak-Kozak

Ataki werbalne między przedstawicielami dwóch różnych grup, u których podłoża może leżeć nietolerancja lub dyskryminacja, określa się metaforycznym mianem „mowa nienawiści”. Mowa nienawiści to typ agresji wyrażonej językowo rozpowszechniającej, podżegającej lub usprawiedliwiającej nienawiść opierającą się na nietolerancji, a przejawiającą się na przykład agresywnym nacjonalizmem i etnocentryzmem, dyskryminacją i wrogością wobec mniejszości (np. migrantów, osób homoseksualnych, osób o innej niż dominująca w danym kraju religia lub osoby bezwyznaniowe). Mowa nienawiści może przyjąć dowolny rodzaj i formę wypowiedzi (ustny/pisemny dyskurs, formalny/niefORMALNY rejestr, tekst specjalistyczny/niespecialistyczny, tekst drukowany/blog internetowy, wpis na forum), a ich wspólnym mianownikiem jest cel, któremu służą, np. poniżenie, znieważenie, pomówienie,

oskarżenie, ośmieszanie, wyszydzenie, rozbudzenie lub utrzymanie nienawiści wobec osoby lub grupy osób z przyczyn po części od nich niezależnych.

Osoby uczęszczające na to seminarium będą pisały pracę w języku angielskim w oparciu o jeden typ danych, tj. będących przykładem jednego typu mowy nienawiści, np. mowa nienawiści wobec osób transseksualnych na przykładzie wpisów na forum internetowym.